

й прогностні розрахунки, розробити стратегічні напрями підвищення ефективності використання людських ресурсів.

У процесі тренінгу можуть бути використані такі інтерактивні методи: робота в малих групах, мозкова атака, аналіз ситуацій, дискусії, презентація, спільне обговорення.

Проведення тренінгу охоплює наступні етапи:

- аналіз студентами ситуації в позааудиторний час визначення проблемних питань, збір інформації для вирішення конкретних питань (державних статистичних звітностей, даних по підприємствах тощо);

- проведення аналізу стану використання людських ресурсів і розроблення заходів щодо використання, удосконалення оплати праці з метою посилення зацікавленості працівників у підвищенні ефективності виробництва шляхом розроблення сучасних тарифних умов, ефективних систем оплати праці, досконалішого преміювання, обґрунтування участі працівників у прибутку. Послідовність кроків тренінгу задається у такій формі, щоб у кожного його учасника була можливість переглянути свою роботу відповідно до виконання результатів. Учасники повинні освоїти функції, що виконуються персоналом, які приймають участь в процесі аналізу, розроблення заходів, їх коригування і затвердження, формування навичок розроблення нормативних документів. Залежно від напрямів і цілей тренінгу із всієї кількості функцій вибирають ті, які відображають основні сторони господарської діяльності організації. При вирішенні проблем доцільно приймати до уваги позитивні сторони прийнятого рішення, а також передбачувані наслідки його впровадження;

- проведення підсумків здійсненої роботи шляхом обговорення і дискусій щодо прийнятих остаточних вирішень проблеми.

На цьому етапі також важливо відзначити внесок учасників у проведенні тренінгу.

С. Ю. Задерейко, асистент кафедри конституційного і адміністративного права

РОЛЬОВІ ІГРИ ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Сучасна система вищої освіти зазнає цілий ряд об'єктивних змін, що були викликані вимогами Болонського процесу. Підвищення якості освіти у вищих навчальних закладах — одне з ос-

новних завдань, що стоїть зараз перед Україною. Не останнє місце в цій діяльності відіграють здобуті випускниками знання, уміння та навички.

Активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів пов'язують, насамперед, із новими формами, методами та засобами навчання, що отримали назву «активних». Досвід активного навчання в усіх ланках системи професійної освіти показує, що за його допомогою можна достатньо ефективно вирішувати цілий ряд завдань, які в традиційному навчанні є важко досяжними.

Неодноразові дослідження, що проводилися з метою доведення ефективності застосування активного навчання, показали: під час лекційної подачі матеріалу засвоюється не більше 20 % інформації, тоді як при активних формах навчання — біля 90 %. Процес навчання стає більш творчим, цікавим; активність студентів проявляється досить яскраво, носить тривалий, а не епізодичний характер.

За ступенем активізації студентів і характером їх навчально-пізнавальної діяльності розрізняють неімітаційні форми та методи навчання та імітаційні, які, в свою чергу, поділяються на ігрові та неігрові.

При вивченні дисципліни «Кримінально-процесуальне право України» найчастіше використовуються ігрові імітаційні форми та методи навчання (т. з. рольові ігри). Стержневим моментом реалізації цих методів є концепція спільного навчання, в основі якої лежить колективна діяльність і співробітництво. Вважається, що гра, як ніяка інша активна форма, дозволяє студентові пройти основні етапи засвоєння матеріалу — сприймання, осмислення, запам'ятовування, застосування.

Умовно рольову гру можна поділити на декілька етапів:

1 етап. Формулювання завдання. За 2—3 тижні до проведення рольової гри студентам видається фабула задачі (можна з кримінальної справи, що дійсно мала місце).

2 етап. Розподіл ролей. У рольовій грі активних учасників 12—15 осіб. Всі решта студентів групи виступають експертами.

3 етап. Підготовка до рольової гри. Етап включає в себе повторення матеріалу, що був вивчений на попередніх лекціях та семінарах; узагальнення нормативної бази (відповідних розділів кримінально-процесуального кодексу України, постанов Пленуму ВСУ тощо); складання процесуальних документів (постанов, протоколів, обвинувального висновку, вироку та ін.); написання промов (прокурор, захисник).

4 етап. Проведення імітованого судового засідання. Викладач під час судового засідання виконує загальнокеруючу роль, втру-

чаючись у процес лише при допущенні грубих помилок, що можуть суттєво вплинути на подальший хід справи.

5 етап. Підведення підсумків. Викладач разом з групою експертів робить аналіз допущених помилок; перевіряє правильність складання процесуальних документів, виставлення кінцевих балів.

Отже, в навчальному процесі рольові ігри є своєрідним ключем до розвитку творчих умінь студентів, дія яких створює прекрасні умови для саморозкриття особистості, вироблення навичок логічно мислити.

В. М. Запара, М. В. Сахно, викладачі кафедри іноземних мов фінансово-економічного факультету

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНИХ МОВ

Відповідно до вимог сучасності викладач іноземних мов має забезпечити повноцінний мовленнєвий розвиток студентів, необхідне оволодіння ними складними синтаксичними, лексичними конструкціями у писемному та усному мовленні.

Важливим елементом у вирішенні цієї проблеми є впровадження спеціальних моделей і методів, які б забезпечували повноцінне вивчення конкретної теми, стимулюючи зацікавленість і активність студентів на занятті.

Метод проектів — це організація самостійної діяльності студентів у межах даної теми, яка проводиться у два етапи: етап підготовки та етап висвітлення кінцевого результату цієї діяльності.

Метою проектної роботи є самостійне вивчення того чи іншого матеріалу окремим студентом. Працюючи над проектним завданням, він читає, пише іноземною мовою, прослуховує різні інформаційні джерела (документальні фільми, радіопроекти, телепроекти, інтерв'ю) — і все це виконується комплексно в межах обраної теми. Таким шляхом здійснюється інтеграція всіх видів мовних навичок та вмінь. Студент потрапляє в такі умови, коли необхідно використовувати накопичені знання з іноземної мови у реальному контексті й ситуації.

Підготовка проектної роботи (збір та виклад ситуації) — це тільки половина завдання. Наступний крок — презентація проекту, в якій розвиваються та вдосконалюються презентаційно-комунікативні здібності студентів. У якій би формі студент не презентував свою роботу, він має бути готовим пояснити, описати, розшифрувати, прокоментувати та відповісти на запитання.